

Nr 98.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensionsålder för brigadchefer; given Stockholms slott den 17 februari 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Rosén.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 17 februari 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Rosén anför:

Med skrivelse den 22 maj 1925 överlämnade 1921 års pensionskommitté betänkande med förslag till militär tjänstepensionslag. Detta förslag anslöt sig till försvarsväsendets dittillsvarande organisation.

Sedan beslut år 1925 fattats angående omorganisation av försvarsväsendet, uppdrog Kungl. Maj:t den 26 september samma år åt pensionskommittén att verkställa den överarbetning av förslaget till militär tjänstepensionslag, som med hänsyn, bland annat, till nämnda omorganisation befunnas erforderlig. Med anledning härav avgav pensionskommittén i skrivelse den 11 januari 1926 betänkande med nytt förslag till militär tjänstepensionslag.

Den på dagordningen stående frågan om en genomgripande omläggning av det militära pensioneringssystemet föreligger ännu icke i det skick, att

Bihang till riksdagens protokoll 1928. I saml. 80 häft. (Nr 98.)

densamma kan upptagas till avgörande. I avvaktan på en definitiv pensionsreglering för den militära personalen hava, i överensstämmelse med riksdagens beslut, genom kungörelse den 18 juni 1926 (nr 253) meddelats vissa till följd av den nya försvarsorganisationens genomförande erforderliga bestämmelser i avseende å den militära pensioneringens provisoriska ordnande.

Ett spörsmål, som icke blivit föremål för reglering genom nyssnämnda provisoriska bestämmelser, men som nu icke längre torde kunna undanskjutas, är frågan om pensionsålder för de enligt 1925 års härordning nyinrättade brigadchefsbeställningarna. Jag anhåller nu att få underställa denna fråga Kungl. Maj:ts prövning.

Såsom framgår av pensionskommitténs förenämnda betänkande den 11 januari 1926, fann sig kommittén, innan densamma fattade ståndpunkt beträffande pensionsåldern för de nya eller i löneavseende omreglerade beställningarna vid försvarsväsendet, böra hänvända sig till, bland andra, chefen för generalstaben med begäran om yttrande i ämnet.

Chefen för generalstaben anförde i förevarande hänseende, bland annat, följande.

Enär enligt 1925 års härordning personalstaterna i fråga om officerare och underofficerare beräknats avsevärt snävare än tidigare varit fallet, komme väsentligt större krav i rent fysiskt avseende att ställas på den aktiva personalen, vilket måste utöva inflytande vid bestämmandet av pensionsålder och ordnandet av därmed sammanhängande förhållanden. Behovet av reservpersonal hade vidare genom den nya härordningen väsentligt stegrats. Ehuru generalstabschefen med hänsyn till dessa omständigheter funnit starka skäl tala för en allmän sänkning av pensionsåldern, hade han dock icke ansett sig för det dåvarande, innan fullständiga övergångs- och mobiliseringsplaner blivit utarbetade för den nya härordningen, böra ifrågasätta en dylik sänkning. Vad anginge pensionsåldern för brigadchef, borde denna enligt generalstabschefens mening vara densamma som för regementschef eller 60 år. En skillnad av fem år mellan arméfördelningschefs och brigadchefs pensionsålder vore ur befodrings- och placeringssynpunkt en nödvändighet.

Pensionskommittén uttalade sig för egen del sålunda:

Av chefens för generalstaben yttrande hade kommittén funnit det framgå, att frågan om behovet av reservpersonal för armén, vilken fråga även enligt kommitténs mening vore av väsentlig betydelse vid bestämmandet av pensionsåldern, icke vore så utredd, att ett definitivt förslag beträffande den för varje beställning erforderliga pensionsåldern för det dåvarande kunde framläggas. Kommittén hade därför och i syfte att ej genom ett ställningstagande föregripa en kommande utredning av frågan funnit sig icke böra vidtaga några jämkningar i vad som i kommitténs huvudförslag i detta hänseende angivits, utan i stället inskränkt sig till att göra de ändringar, som direkt betingades av den nya härordningen, genom upptagandet av nya beställningar och uteslutande av ej längre befintliga. Kommittén förutsatte emellertid, att så snart den nya härorganisationen blivit fullt genomförd samt av densamma beroende mobiliserings- m. fl. planer fastställda, och alltså en fullständig och tillförlitlig överblick av behovet av reservpersonal vunnits, en förnyad omprövning av frågan om pensionsåldern för beställ-

ningshavare vid försvarsväsendet komme till stånd. Något överhängande behov av att genom pensionsålderns sänkning omedelbart erhålla en ökad tillgång på reservpersonal syntes kommittén ej förefinnas, då den från den äldre mera omfattande organisationen på aktiv stat kvarstående eller till övergångsstat överförda personalen i huvudsak borde vara tillräcklig för befälsbehovets täckande under den närmaste framtiden. I fråga om pensionsåldern för brigadchef, vilken vore uppförd med lön i lönegraden O 7, hade kommittén ej funnit sig böra föreslå annan pensionsålder än som vid 1923 års riksdag (prop. nr 87, riksdagens skrivelse nr 322) bestämts för innehavare av andra beställningar i denna lönegrad (kommendanten i Boden m. fl.) eller alltså 65 år.

Över pensionskommitténs reviderade förslag till militär tjänstepensionslag hava vederbörande militära myndigheters yttranden inhämtats. *Chefen för generalstaben* har därvid — under hänvisning till sitt i frågan till pensionskommittén avgivna yttrande — vidhållit sin uppfattning, att pensionsåldern för brigadchef borde bestämmas till 60 år. Vad angår de övriga över betänkandet hörda myndigheterna, hava allenast *cheferna för första, andra och sjätte arméfördelningarna* ävensom *inspektören för infanteriet* direkt uttalat sig om pensionsåldern för brigadchef, och hava samtliga dessa myndigheter anslutit sig till generalstabschefens mening i frågan.

I en inom *lantförsvarets kommandoexpedition* upprättad promemoria, dagtecknad den 7 februari 1927, hava följande synpunkter gjorts gällande beträffande det förevarande spörsmålet.

Den av 1921 års pensionskommitté i dess reviderade förslag till militär tjänstepensionslag föreslagna pensionsåldern för brigadchef, 65 år, syntes för hög, i det man vid bestämmande av brigadchefs pensionsålder lämpligen borde utgå ifrån, att denne i sin tjänsteställning finge en mellanställning mellan arméfördelningschef och regementschef. Underställd den förre åläge det brigadchefen, bland annat, att övervaka och inspektera utbildningen av befäl och trupp vid arméfördelnings truppförband. Detta erfordrade en tjänsteställning under arméfördelningschef men över regementschef. Vare sig därför pensionsåldern för brigadchef sattes lika med överstes (60 år) eller lika med arméfördelningschefs (65 år), syntes detta medföra avsevärda olägenheter, vilka i praktiken kunde på ett betänkligt sätt lägga hinder i vägen för det lämpligaste personvalet. Brigadchefsbeställningen kunde dessutom framdeles vid befordringar ofta komma att bilda en mellaninstans mellan regementschefs- och arméfördelningschefsbeställningarna. Detta syntes ävenledes vara ett vägande skäl, som talade för, att pensionsåldern för brigadchef borde vara lägre än den för arméfördelningschef, men högre än den för regementschef. Härvid borde densamma dock icke sättas högre än 62 år, enär det i sådant fall kunde inträffa, att till arméfördelningschef befördrad brigadchef efter endast ett à två år vore pensionsberättigad, vilket skulle medföra för kontinuiteten inom arméfördelningen ofördelaktigt täta ombyten av chefer.

Direktionen över arméns pensionskassa, som anmodats att yttra sig i anledning av berörda promemoria, har i utlåtande den 9 februari 1927 anfört, bland annat, att de skäl, som i promemorian förebragts för pensionsålderns fastställande till 62 år, syntes direktionen uppväga den ökning i pensions-

kostnaderna, som givetvis bleve en följd av förslaget genomförande, därest i något fall brigadchef icke komme att befordras till arméfördelningschef. Direktionen har därför funnit sig böra tillstyrka förslaget om pensionsålderns bestämmande till 62 år.

I ärendet har slutligen *statskontoret* den 22 februari 1927 yttrat sig samt därvid anfört följande.

Såsom skäl för att beträffande militära beställningshavare i allmänhet bestämma en avsevärt lägre pensionsålder (50, 55 à 60 år) än den, som i regel gällde för övriga befattningshavare i statens tjänst, hade hittills alltid framhållits dels tjänstens krav på spänstighet, dels ock det stora behovet av tjänstduelig reserv vid mobilisering. Och ehuru pensioneringen av personalen vid försvarsväsendet på grund härav i hög grad fördyrades, hade nämnda skäl givetvis måst godtagas såsom betingade av själva organisationen av försvarsväsendet. När det nu gällde att bestämma pensionsåldern för de nya brigadchefsbefattningarna — varvid i förevarande promemoria påyrkades, att pensionsåldern för dessa borde fastställas till 62 år, medan generalstabschefen på sin tid, såsom framginge av hans till 1921 års pensionskommitté avgivna yttrande, ansett pensionsåldern för ifrågavarande befattningshavare böra vara densamma som för regementschef eller alltså 60 år — åberopades icke längre förenämnda skäl, utan härvidlag syntes allenast rena lämplighets-skäl — åstadkommande av en önskvärd beföringång — anföras till stöd för en lägre pensionsålder för brigadchef än för arméfördelningschef. För sin del funne *statskontoret* det synnerligen vanskligt att nu, utan ytterligare belysning av förhållandena på de blivande nyorganiserade fördelningsstaberna, fatta ståndpunkt till det föreliggande spörsmålet; men ämbetsverket skulle närmast vilja ansluta sig till den uppfattning, som framförts av 1921 års pensionskommitté i dess förenämnda betänkande. Brigadchef bleve i avlöningshänseende likställd med inspektören för kavalleriet och kommandanten i Boden; och något avgörande skäl syntes icke vara anfört, som borde föranleda till att för brigadchef fastställdes en lägre pensionsålder än för nyss omförmälda beställningshavare, vilka i detta hänseende vore likställda med arméfördelningschef.

Departements-
chefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, hava olika meningar gjort sig gällande i fråga om den för brigadcheferna lämpligaste pensionsåldern. Sålunda har chefen för generalstaben m. fl. militära myndigheter funnit densamma böra fastställas till 60 år, medan pensionskommittén liksom *statskontoret* ansett sig sakna anledning att beträffande brigadcheferna frångå den för övriga befattningshavare inom samma lönegrad — O 7 — gällande pensionsåldern av 65 år. Direktionen över arméns pensionskassa har i anslutning till de synpunkter, som anförts i förenämnda, inom lantförsvarets kommandoexpedition upprättade promemoria, förordat en pensionsålder av 62 år.

För egen del har jag vid övervägande av förevarande spörsmål kommit till den uppfattningen, att, med hänsyn till de krav, som måste ställas på brigadcheferna i fråga om kroppslig vigör och tjänstbarhet, en pensionsålder av 65 år måste anses vara för hög. Å andra sidan hava tillräckliga skäl icke syntes mig föreligga att gå så långt ned som till den av generalstabschefen m. fl. myndigheter föreslagna åldersgränsen av 60 år, utan torde

en pensionsålder av 62 år vara för ifrågavarande beställningshavare lämpligt avvägd. Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen besluta,

att pensionsåldern för brigadchef skall vara 62 år.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Georg Z. Topelius.